

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка та організація інноваційної діяльності»

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	<u>C1 Економіка та міжнародні економічні відносини</u>
Освітня програма	<u>Економіка</u>
Тривалість викладання	<u>4-й семестр (7 четверть)</u>
Кількість кредитів	<u>4 кредити ЄКТС (120 годин)</u>
Заняття:	
лекції:	<u>3 години на тиждень</u>
практичні заняття:	<u>2 години на тиждень</u>
Мова викладання	<u>українська</u>

Кафедра, що викладає

прикладної економіки, підприємництва та публічного управління (ПЕППУ)

Викладач:

Чорнобаєв Владислав Володимирович (лекції, практика)	доцент, кандидат економічних наук
Персональна сторінка	https://pe.nmu.org.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi/chernobaev/index.php
Е-пошта:	chernobaiev.v.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

В сучасних умовах, ресурсно-технологічний потенціал вітчизняних підприємств не відповідає вимогам країн ЄС. Економіка України й далі залишається несприйнятливою до науково-технічних нововведень через низький рівень виробничої бази промисловості та слабе фінансування державою науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок. Саме активізація інноваційної діяльності наукової і виробничої сфер є важливим завданням та базовою умовою повоєнного відновлення економіки України.

Після вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти оволодіє теоретичними знаннями з питань організації та управління інноваційною діяльністю, фінансування та методів пошуку інноваційних ідей. Як результат це дозволить сформувати у майбутніх науковців аналітичний світогляд і систему

теоретичних та прикладних знань для здійснення ефективного управління інноваціями та інноваційною діяльністю.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування компетентностей щодо раціональної організації та економічного визначення напрямків інноваційної діяльності підприємства з урахуванням сучасних тенденцій інноваційного розвитку економіки.

Завдання курсу:

- визначенні суті інновацій, необхідності їх для економіки України;
- ознайомлення із проблемами економіки та організації інноваційної діяльності, зокрема, методами організації та управління виробництвом нової продукції, оцінкою ефективності інноваційних проєктів в ринкових умовах;
- визначенні етапів і принципів управління інноваційною діяльністю;
- дослідженні методології управління інноваційними проєктами;
- обґрунтуванні форм і методів фінансування інноваційних проєктів.

3. Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- визначати сутність, об'єктів та суб'єктів інноваційної діяльності, класифікувати інновації;
- обґрунтовувати інноваційний тип розвитку підприємства, знати підходи сучасних концепцій інноваційного розвитку;
- визначити умови виникнення попиту на інновації;
- застосовувати на практиці основні принципи формування інноваційної політики підприємства, як суб'єкта мікроекономіки;
- визначати організацію та ступень інноваційно-технічного розвитку підприємства;
- обґрунтовувати рішення щодо формування та реорганізації структур управління інноваційною діяльністю;
- вміти обирати джерела фінансування інноваційних проєктів та інвестора;
- здійснювати комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми.

4. Структура курсу

Лекції

Тема 1. СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕР ІННОВАЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сутність, об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності. Етапи, стадії і моделі інноваційного процесу. Класифікація інновацій.

Життєвий цикл інновацій.

Тема 2. СТАНОВЛЕННЯ І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО-ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ТЕОРІЙ

Еволюція поглядів на інноваційні процеси та методологія їх дослідження Теорія циклічного економічного розвитку. Інноваційні теорії технологічних змін. Теорії технократичного суспільства. Сучасні концепції інноваційного розвитку. Інноваційний тип розвитку.

Тема 3. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙ І ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА НИХ

Умови виникнення попиту на інновації. Планування та організація створення нового товару. Види попиту на інновації та фактори, що впливають на нього

Тема 4. ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

Сутність та задачі інноваційної політики підприємства. Принципи формування інноваційної політики. Складові інноваційної політики на мікрорівні

Тема 5. ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНА БАЗА, ЯК СКЛADOVA ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Техніка та технологія – складові частини техніко-технологічної бази підприємства. Технічний розвиток та показники технічного рівня підприємства. Відновлення та удосконалення техніко-технологічної бази підприємства. Інноваційний потенціал

Тема 6. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТА СУЧАСНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ

Інноваційна діяльність як об'єкт управління. Завдання системи управління інноваціями. Стратегічне управління інноваційною діяльністю. Оперативне управління інноваційною діяльністю. Організація структури управління інноваційною діяльністю.

Тема 7. ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ СТРУКТУРИ

Види та джерела фінансування інноваційної діяльності. Обґрунтування джерел фінансування та вибір інвестора. Фінансування інноваційної діяльності інноваційним капіталом. Форми та особливості лізингового фінансування. Фінансування інноваційних проєктів

Тема 8. КОМПЛЕКСНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття ефективності інноваційних проєктів та ефекту від їх реалізації. Показники економічної ефективності інноваційних проєктів. Статичні методи оцінки ефективності інноваційних проєктів. Дисконтування затрат та вигод.

Практичні заняття

1. Характеристика загальної моделі інноваційного процесу
2. Аналіз стану інноваційної діяльності в Україні та світі. Інноваційні концепції та теорії, які впроваджені у розвинених країнах.
3. Обґрунтування та розробка концепції нового товару, визначення чинників впливу на його попит
4. Визначення факторів, що впливають на вибір типу технології та порівняння доцільності впровадження альтернативних технологічних варіантів
5. Обґрунтування економічної доцільності оновлення техніко-технологічної бази підприємства та обговорення ситуаційних прикладів
6. Формування системи управління інноваційними процесами та організаційної форми реалізації інновацій
7. Обґрунтування джерел фінансування інноваційних процесів та моніторинг інновацій
8. Оцінка ефективності інноваційної діяльності фірми та впровадження інноваційних проєктів

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Дистанційна платформа Moodle.

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Ofic365.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Практичні роботи приймаються за контрольними запитаннями до кожної з роботи.

Індивідуальні завдання та контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені Національною рамкою кваліфікації (НРК) для магістерського рівня вищої освіти.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку). Максимальна кількість балів при підсумковому оцінюванні: 100.

Рівень, рейтингова шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
Високий, 90–100, відмінно	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, теореми, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	Студент самостійно розв'язує типові задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні завдання, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних та індивідуальних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю,

		вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній 82-89; 74-81; дуже добре, добре	Студент знає і може самостійно сформулювати основні теоретичні положення, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
Достатній, 64-73, 60-63 задовільно, посередньо	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних теоретичних положень та їх відмінність, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Студент може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання.
Низький, 0-59, незадовільно	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про теоретичні положення. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії.	Студент знає умовні позначення та вміє розрізняти основні величини, вміє розв'язувати завдання лише на відтворення основних формул, здійснювати найпростіші математичні дії.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний) та регламентується нормативними документами про організацію навчального процесу в університеті.

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / А.В. Руснак, О.Г. Савченко, Д.А. Ломоносов та ін. Миколаїв : Іліон, 2021. 324 с.
2. Алейнікова О.В., Притула Н.М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент: навч. посіб. Київ: ДВНЗ «Університет менеджменту освіти». 2016. 614 с. URL: <http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/posibnyky>

3. Бестужева, С., & Козуб, В. (2020). Формування та реалізація міжнародної інвестиційної стратегії підприємства: методичний аспект. Економічний простір, (154), 16-20. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/154-2>
4. Волошенюк В. В., Чорнобаєв В. В. Світовий досвід використання науки та інновацій у стимулюванні сучасного соціально-економічного розвитку //Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2018. – №. 1. – С. 24-36.
5. Водянка Л.Д., Підгірна В.С., Сироїжко К.В. Зарубіжний досвід державного регулювання інноваційної діяльності. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2018/17.pdf
6. Вагонова, О., Чорнобаєв, В., & Романюк, Н. (2022). Взаємозв'язок створення інновацій від виробництва суспільних благ. Економічний простір, (182), 33-37. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/182-4>
7. Гук О.В., Шендерівська Л.П., Мохонько Г.А. Інвестування інноваційної діяльності: навч. посіб. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/9ee52a56-ce43-4daf-b80d-66d7c9849342/content>
8. Жаліло Я.А. Перспективи інноваційного розвитку України: аналітична доповідь. URL: www.niss.gov.ua.
9. Зоря, О., Яснолоб, І., & Процюк, Н. (2023). Методичні підходи оцінки та аналізу інвестиційно-інноваційного потенціалу. Цифрова економіка та економічна безпека, (9 (09)), 133-137. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.9-21>
10. Інноваційна політика зарубіжних країн: концепції, стратегії, пріоритети (інформаційно-аналітичні матеріали, підготовлені Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти та Міністерством закордонних справ України). URL: <https://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/36385.pdf>
11. Копитко М. І., Блага Н. В. Управління інноваціями та інвестиціями : навч. посіб. у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 296 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4973/1/Kopytko-Blaha.pdf>
12. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
13. Пойда-Носик Н.Н., Черленяк І.І. Управління інноваційними проектами: навч. посіб.: Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла». 2017. 360с. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/17290/6/UI_posibnyk_2016.pdf
14. Стан інвестиційної діяльності в Україні. Архів. URL: <https://www.me.gov.ua/documents/list?lang=uk-ua&tag=%d0%a1%d1%82%d0%b0%d0%bd%20%d1%96%d0%bd%d0%b2%d0%b5%d1%81%d1%82%d0%b8%d1%86%d1%96%d0%b9%d0%bd%d0%be%d1%97%20%d0%b4%d1%96%d1%8f%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%be%d1%81%d1%82%d1%96%20%d0%b2%20%d0%a3%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0%bd%d1%96>
15. Черешняк О.М. Планування інноваційної діяльності на основі витратного підходу. Економіка та суспільство. 2021. №30. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/640/614>
16. Шестак М. Сутність і зміст поняття «державна інвестиційна політика». 2017. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/shestak_sutnist.pdf